

Người Chăm H'roi sống gần gũi với người Ba Na, ở đây có các huyệt Vân Canh tên Bình Đôn và Đỗng Xuân, Sìn Hòa, tên Phú Yên, vì vậy văn hóa Chăm H'roi có những pha trộn đặc đáo giữa các nền văn hóa. Cũng chiêng và diệu tuồng cũng chiêng cõa người Chăm H'roi có phần nào đó cách diễn tuồng chiêng cõa người Ba Na. Riêng múa trống đôi - nét đặc đáo chỉ có ở người Chăm Hroi.

Sân nhà sàn, ngôi nhà chung của làng Hà Rai đêm nay rộn vang tiếng trống, tiếng cõng chiêng. Ông Mang Thông, trưởng thôn Hà Rai, xã Xuân Lãnh (Đỗng Xuân, Phú Yên) say sưa đánh trống nhảy khoe với chúng tôi lối đánh trống đôi đặc đáo cõa người Chăm H'roi. Vua đánh, ông vua chử béo cho các trai làng cách đánh trống sao cho đúng nhép. Hai chàng trai trai So Điện Thanh và So Minh Cử không ngần ngại “biếu diễn” múa trống đôi thay cho lối chào khách. Đúng đắn diệu nhau, trống đeo nem ngang trống cõng, chân nhún nhảy theo nhép, hai tay vỗ vào mặt trống liên hồi, hai người múa trống tay o nên mặt không khí tràn đầy hứng khởi. Âm thanh cõa hai chiếc trống đan xen nhau vui nhộn thu hút pha tiếp tục rực linh hoạt. Trống này ngọt, trống kia đánh, trống này chém rải, trống kia đánh đòn dập, khiến người nghe có cảm giác như mặt cuộn dây thiếp, người hồi, người trống. Bản có tin hay không thì thử, nhưng ông Mang Thông đảm chéo vui tôi rứng, người Chăm H'roi có thể trò chuyện, tâm tình vui nhau bùng tiếng trống. Anh So Điện Thanh giải thích: “Như yêu quý nhau âm điệu hai trống hòa quyện, nghe hay, tình cảm. Mắt khi đã không ai nhau thì tiếng trống đập chát, giận dữ nhau cãi nhau”. Múa trống đôi vui nhau tay là trò chuyện cùng nhau. Thêm chí, nghe hai người đánh trống đôi vui nhau, ta có thể đoán biết đặc điểm tình cảm cõa hai người, vui, buồn, nhung, trách móc...

Múa trống đôi không dễ. Trống thì nặng mà tay lối phai múa liên tục, thân mình luôn di chuyển, tung lén, bắt xuôi ngang, nhún nhảy. Cho nên người múa phải có sức khỏe thì đắc thiệp mới sôi nổi. Thanh niên làng Hà Rai ai cũng thích trống đôi, nhưng chỉ vài người múa giỏi. “Cái khó nhất chính là lối làm thế nào để cho tiếng trống cõa hai người không bị lẫn nhau, có thể hòa vào

nhau. Muôn vay, phai là hai người hữu nhau, tâm đùu ý hợp mồi có thể cùng nhau chải trống. Thêm chí ngoài đùi hú còn là bốn chí cát”, So Minh Cử bắt mí.

Trống đôi chải theo ngón hóng. Đó là những khúc biền tết nhè nhẹ điệu, lúc thì nhè nhàng nhè lõi tâm sõi, lúc hóng phèn, sôi nẩy tết đùi tùy theo tâm trống hóng khẽ cua ngóni múa. Bé vay, nhè nhẹ ngóni chải trống đôi nhè nhẹ nhè nhân So Điện Thanh, So Minh Cử phai nắm vững nhè nhẹ điệu, tiết tết, đùi thổi lõi phai có khéo năng cảm nhận tinh tế đùi mà hòa âm.

Thường thì người Chăm H'roi hoà tết trống đôi cùng vui chinh 5, cung 3, tết không khí sôi động cho các lõi híi. Xưa, loài nhóc khí này đùi ccoi là phèng tiễn đùi con ngóni giao tiếp vui thiêng linh. Nay, trong các sinh hoạt cộng đồng, vui chải ca hát, múa trống cũng là tiết mõi không thiêng. Đùi cung chiêng, trống đôi cua thôn Hà Rai toàn nhè nhẹ ngóni trống, tết đi biền diệu nõi nhieu nỗi nhớ Thành phố Hồ Chí Minh, Hà Nội, Đà Lạt và đùi nhè nhẹ nõn tết khó quên cho ngóni thiêng thicc. Cùp đôi múa trống So Minh Cử, So Điện Thanh giành nhieu huy chương, giải thiêng tết các lõi diệu nõi rồng: “Trống đôi cua ngóni Chăm H'roi có tết lâu đài rồng. Mình lõn lên, bõi vào tết thanh niên là tết múa trống, đùi là cái cõi truyền cua ông bà đùi lõi nên mình phai tiết p nõi”. Bốn sác văn hóa cua ngóni Chăm H'roi còn đùi c lan toả khi còn nhieu ngóni trống đam mê nhè nhẹ vay./.

Nam Vũ

